

05.09.2023

Asia/8

§ 159

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Anna Karhumaan ym. talousarvioaloitteesta koskien psykologipalveluiden turvaamista peruskouluissa ja toisella asteella

HEL 2023-007038 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Anna Karhumaan ja yhden muun valtuutetun talousarvioaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa esitetään, että vuoden 2024 talousarvioon varataan miljoonan euron lisärahoitus sekä peruskoulujen että toisen asteen opiskelijoiden mielenterveyden edistämiseen parantamalla psykologipalveluiden saatavuutta tarkastuslautakunnan huomioiden mukaisesti. Aloitteessa on tuotu esille erityisesti vuoden 2022 arviointikertomus, jossa tarkastuslautakunta toteaa, että psykologien määrä ei ole vastannut kasvanutta tarvetta eikä palveluiden piiriin pääsy toteudu hyvin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja rahoitus

Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien. Helsingin kaupungilla säilyy edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu, mutta Helsinki ei enää kuntarahoita sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palveluja.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen rahoitus muodostuu valtiolta saatavasta yleiskatteellisesta rahoituksesta. Valtiovarainministeriön kohdentaman talousarvion lisäksi toimiala saa tuloja asiakasmaksutuloista ja valtionkorvauksista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja uuden HUS-kuntayhtymän menot ja kustannuksia kasvattavat muutokset on kyettävä rahoittamaan edellä mainitulla rahoituksella.

Opiskelu- ja terveydenhuollon psykologipalvelut

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että Helsingin opiskelu- ja terveydenhuollon psykologien vakansseja on lisätty vuoden 2023 aikana ja nykyinen psykologimitoitus vastaa säädettyä lakisääteistä psykologimitoitusta. Psykologien lakisääteisestä mitoituksesta aiheutuvat kustannuk-

set ollaan huomioimassa vuoden 2024 talousarviossa opiskeluhuollolle esitettyssä korotuksessa. Lisäksi sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että säädettyä lakisääteistä opiskeluhuollon psykologimitoitusta ja valtionrahoitusta on tarpeen tarkastella uudelleen valtakunnallisella tasolla. Mitoituksessa ja rahoituksessa ei ole huomioitu riittävästi erityisesti suurten kaupunkien yksilöllisiä tilanteita ja erityistarpeita sekä niistä mahdollisesti aiheutuva normaalia suurempaa yksilöllisen tuen tarvetta ja resurssitarvetta.

Vuoden 2023 alusta Helsingin opiskeluhuollon palveluiden järjestämisvastuu on sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla, mutta opiskeluhuollon palveluista psykologi- ja kuraattoripalvelut tuotetaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa psykologipalveluita myös joihinkin yksityisiin ja valtion oppilaitoksiin. Yksityiset oppilaitokset voivat myös palkata itse omat psykologinsa, jolloin kustannukset korvataan heille. Helsinki on aikaisemmin lisännyt kouluissa ja oppilaitoksissa toimivien psykologien määrää muun muassa hankerahojen ja tarveperustaisen rahoituksen avulla. Vuoden 2023 muutoksista johtuen hankkeiden kautta palkatut psykologit jäävät jatkossa pois, mutta samaan aikaan on säädetty lakisääteinen mitoitus koulun psykologipalveluille.

Säädetty lakisääteinen mitoitus psykologien vakansseista, eli yksi psykologi 780 oppilasta kohden, on toteutunut Helsingissä 1.8.2023 alkaen. Lakisääteistä mitoitusta ja valtion rahoitusta tulisi kuitenkin tarkastella uudelleen valtakunnallisella tasolla erityisesti suurten kaupunkien ja yksilöllisen tuen näkökulmasta. Mitoituksessa ei ole huomioitu riittävästi suurten kaupunkien erityispiirteitä, esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden suurta määrää ja määrän kasvua sekä siitä mahdollisesti aiheutuva normaalia suurempaa yksilöllisen tuen tarvetta ja resurssitarvetta. Tällä hetkellä psykologit eivät pysty riittävästi antamaan kouluilla yksilöllistä tukea, eli tarjoamaan muun muassa lyhytterapeuttisia yksilöinterventioita kaikille niille, jotka niitä tarvitsevat. Psykologien saatavuuteen liittyy myös haasteita, joita ratkaistaan yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan välillä. Lisäksi on hyvä huomioida, että pelkästään psykologien määrän lisääminen ei ratkaise kaikkia puutteita lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa, vaikka se auttaakin vahvistamaan varhaista tukea ja hoitoa kouluissa sekä oppilaitoksissa.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden kehittäminen

Mielenterveystyöhön osallistuvat psykologien lisäksi monien muiden ammattiryhmien edustajat. Onkin tärkeää huomioida esimerkiksi kuraattorien, terveydenhoitajien tai toisella asteella työskentelevien mielen-

terveys- ja päihdepalveluihin erikoistuneiden sairaanhoitajien merkittävä työpanos lasten ja nuorten mielenterveystyön edistämisessä. Myös hyvä opettaja tuo lapsen elämään turvaa ja hyvän aikuisen mallin. Tämä tukee osaltaan lasten ja nuorten mielenterveyttä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi pyrkii jatkuvan kehittämisen periaatteella jo nykyisellään selkeyttämään ja tehostamaan lasten ja nuorten mielenterveystyötä sekä Helsingin sisäisesti että HUSin kanssa. Työskentely on tähän mennessä pitänyt sisällään esimerkiksi lasten ja nuorten mielenterveyden palveluketjujen kuvausten laatimista, haasteiden tunnistamista ja ratkaisemista sekä nuorille sopivien matalan kynnyksen Mieppi-palvelujen avaamista. Lisäksi lastenpsykiatrinen yksikkö Leppiksen toimintaa on kehitetty. Palveluissa on myös otettu käyttöön HYVÄ (Hyvinvointia yhdessä) -malli, jonka avulla saadaan parannettua yhteistä käsitystä siitä, mistä asioista lasten ja nuorten hyvinvointi koostuu. Työntekijöitä on lisäksi koulutettu laajasti erilaisiin interventiomeneelmiin.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Suomessa lapset ja nuoret voivat pääsääntöisesti hyvin. Osa lapsista ja nuorista kohtaa kuitenkin elämänsä aikana ongelmia, joiden ratkaisemiseksi tarvitsee ulkopuolisen ammattilaisen tukea. Annetulla tuella voi olla merkittävä vaikutus nuoren elämään sen eri vaiheissa. Varmistamalla psykologien palveluiden riittävä saatavuus ja vähintään lakisääteisen mitoituksen toteutuminen kouluissa pystytään vastaamaan paremmin lasten ja nuorten erilaisiin palvelutarpeisiin, jatko-ohjaamaan heitä tarvitsemiinsa palveluihin sekä ennaltaehkäisemään moninaisten ongelmien syntyä. Lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin kokonaisvaltainen edistäminen vaatii onnistuakseen kuitenkin myös moniammatillista yhteistyötä, matalan kynnyksen palveluja sekä selkeitä ja tehokkaita palveluketjuja."

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mika Porvari, toiminnansuunnittelija, puhelin: 040 3341703
mika.porvari(a)hel.fi

Tuula Salmivaara-Pesonen, kouluterveydenhuollon päällikkö, puhelin: 050 363 8669
tuula.salmivaara-pesonen(a)hel.fi

Sari Tuominen, idän aikuissosiaalityön päällikkö, puhelin: 310 46700
sari.tuominen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Talousarvioaloite, psykologipalveluiden turvaaminen peruskouluihin ja toiselle asteelle, Karhumaa Anna

05.09.2023

Asia/8

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle valtuutettu Anna Karhumaan ja yhden muun valtuutetun talousarvioaloitteesta koskien psykologipalveluiden turvaamista peruskouluissa ja toisella asteella. Lausuntoa on pyydetty 19.9.2023 mennessä. Aloitteeseen on pyydetty myös kasvat- ja koulutuslautakunnan lausunto.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Mika Porvari, toiminnansuunnittelija, puhelin: 040 3341703
mika.porvari(a)hel.fi

Tuula Salmivaara-Pesonen, kouluterveydenhuollon päällikkö, puhelin: 050 363 8669
tuula.salmivaara-pesonen(a)hel.fi

Sari Tuominen, idän aikuissosiaalityön päällikkö, puhelin: 310 46700
sari.tuominen(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, psykologipalveluiden turvaaminen peruskouluihin ja toiselle asteelle, Karhumaa Anna

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano